

Bestrijding Jeugdwerkloosheid

REKENKAMERCOMMISSIE RIDDERKERK

Eindrapport

maart 2011

Uitgave

Zaker B.V.
Boonsweg 41
3274 LH Heinenoord

Datum

7 maart 2011

Opdrachtgever

Rekenkamercommissie Ridderkerk
Koningsplein 1
2981 EA RIDDERKERK

Auteurs

drs. C.J. Vree RA
B. Bakhuizen
drs. J.A. Kuijsters

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever

Inhoudsopgave

INLEIDING	4
1.1 AANLEIDING	4
1.2 PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN	4
1.3 ONDERZOEKSAANPAK	5
1.4 LEESWIJZER	6
GEMEENTELIJK DOELSTELLINGEN	7
2.1 INLEIDING	7
2.2 BELEIDSDOELSTELLINGEN	7
2.3 BEOORDELING BELEID EN DOELSTELLINGEN	9
JONGEREN IN BEELD	10
3.1 INLEIDING	10
3.2 INZICHT IN DE OMVANG JEUGDWERKLOOSHEID	10
3.2.1 VROEGTIJDIG SCHOOLVERLATERS (VSV'ERS)	10
3.2.2 SCHOOLVERZUIM	11
3.2.3 WERKZOEKENDE	12
3.2.4 JONGEREN 'ONZICHTBAAR'	12
3.3 BEOORDELING JONGEREN IN BEELD	13
INSTRUMENTEN EN MIDDELEN	14
4.1 INLEIDING	14
4.2 INSTRUMENTEN	14
4.3 MIDDELEN	17
4.4 BEOORDELING INSTRUMENTEN EN MIDDELEN	18
RESULTATEN	19
5.1 INLEIDING	19
5.2 RESULTATEN	19
5.3 STURING DOOR EN INFORMATIE VOOR DE RAAD	21
5.4 BEOORDELING RESULTATEN EN STURING RAAD	21
CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	23
6.1 INTRODUCTIE	23
6.2 CONCLUSIES	23
6.3 AANBEVELINGEN	25

1.1 Aanleiding

Achtergrond. Gemeente Ridderkerk heeft de afgelopen jaren verschillende projecten opgestart om jongeren aan werk te helpen, teneinde te voorkomen dat zij afhankelijk worden van een uitkering. Dit blijkt onder meer uit een amendement van de raad uit 2008.¹ Hierin staat dat de raad een actieve sluitende aanpak wenst voor de jeugdwerkloosheid. Ridderkerk stelt zich ten doel om jongeren tot 27 jaar actief op te sporen en te begeleiden naar werk, school of een combinatie hiervan, als de jongere geen startkwalificatie bezit, niet op school zit en geen werk heeft.

In 2009 is de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) ingevoerd. Deze wet beoogt te voorkomen dat jongeren onder de 27 jaar zonder diploma of werkervaring thuis zitten. Jongeren kunnen vanaf 2009 geen uitkering meer aanvragen maar krijgen een leerwerkeraanbod. Dit is een opleiding of werk of een combinatie hiervan. Op basis van het leerwerkeraanbod beoordeelt de gemeente of iemand recht heeft op een (aanvullende) inkomensvoorziening op grond van de WIJ. Op grond van de WIJ stellen Raden verordeningen vast, waarin ondermeer regels zijn opgenomen over het leerwerkeraanbod en de betrokkenheid van jongeren bij de uitvoering van de wet. De raad van Ridderkerk heeft op 26 november 2009 dergelijke verordeningen vastgesteld.

Ridderkerk betaalt vanaf 2008 de kosten van de bestrijding van jeugdwerkloosheid uit het reguliere budget. Daarnaast ontvangt Ridderkerk vanaf 2009 extra middelen van het Rijk in het kader van het actieplan bestrijding jeugdwerkloosheid (€ 180.000 in 2009; € 85.000 in 2010).

Onderzoek. Bovenstaande heeft de Rekenkamercommissie aanleiding gegeven middels onderzoek inzicht te geven in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Ridderkerk. Het onderzoek richt zich tevens op de gevolgen die de invoering van de WIJ heeft op de bestrijding van de jeugdwerkloosheid evenals op de sturingsmogelijkheden van de raad bij de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Het onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Zaker onder verantwoordelijkheid van de Rekenkamercommissie Ridderkerk.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Ridderkerk. Hierbij is ook aandacht voor de gevolgen van de invoering van de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) en de sturingsmogelijkheden van de raad. De centrale vraag van het onderzoek luidt:

“Welke invloed heeft het gemeentelijk beleid gehad op de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid in Ridderkerk?”

¹ Amendement 64 Opsporing 23-27 jarigen, Raadsvergadering 6 november 2008

De vraagstelling wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen.

A. Doelstellingen

1. Welke beleidsdoelstellingen heeft Ridderkerk op het terrein van de jeugdwerkloosheid?
2. Zijn er SMART prestatie-indicatoren voor de inzet van middelen en monitort/evalueert Ridderkerk deze?
3. Hoe beïnvloedt de invoering van de WIJ de realisatie van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen?

B. Omvang

4. Monitort Ridderkerk de omvang van de jeugdwerkloosheid?
5. Wat was de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid in Ridderkerk de afgelopen 10 jaar?
6. Hoe verhoudt die zich tot de ontwikkeling in vergelijkbare gemeenten?

C. Instrumenten en middelen

7. Welke instrumenten hanteert Ridderkerk om de beleidsdoelstellingen op het terrein van jeugdwerkloosheid te realiseren?
8. Welke financiële middelen zet Ridderkerk in om de beleidsdoelen te realiseren?

D. Resultaten

9. Welke concrete resultaten boekt Ridderkerk ten aanzien van de beleidsdoelstellingen?
10. Wordt de raad optimaal in de gelegenheid gesteld om gebruik te maken van zijn instrumenten en maakt hij daarvan gebruik?

1.3 Onderzoeksaanpak

Beoordelingskader. Voor de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag heeft de Rekenkamercommissie deelvragen geformuleerd onderverdeeld naar doelstellingen, omvang, instrumenten, middelen en resultaten. De gehanteerde normen volgen uit de deelvragen en worden per hoofdstuk geïntroduceerd. De normen zijn ontleend aan de gangbare cyclus van kaderstelling en controle, zoals onder meer blijkt uit de financiële verordening van de gemeente Ridderkerk 2003 en de toelichting daarop aangaande de kaderstelling, uitvoering, interne controle, tussentijdse rapportage en informatie en verantwoording.

Landelijk is discussie gevoerd over de opvatting wanneer een leerwerktraject als succesvol wordt beschouwd. De brede opvatting hierover is dat een succesvol traject verder gaat dan duurzaam werk. In dit onderzoek wordt uitgegaan van de door de raad voor Werk en Inkomen en de VNG gehanteerde opvatting dat instrumenten een bijdrage dienen te leveren aan de doorstroom van jongeren naar een volgende stap op de maatschappelijke ladder:

- Maatschappelijke activering;
- Verbetering van de positie op de arbeidsmarkt van jongeren;
- Vinden van duurzaam regulier werk.

De gemeente maakt in haar beleid niet expliciet gebruik van de maatschappelijke ladder.

Het onderzoek richt zich primair op de doelstellingen, middelen en instrumenten en resultaten van de gemeente en niet op die van de samenwerkende organisaties. Het onderzoek richt zich op de jaren 2006 tot en met 2010. In de rapportage is aangegeven welke knelpunten de gemeente ervaart bij het in beeld brengen van jongeren die in de doelgroep vallen van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid en bij het inzetten van instrumenten en middelen. Deze knelpunten zijn binnen de beperkte tijd en budget van dit onderzoek niet nader getoetst bij samenwerkende organisaties en ketenpartners, zoals De Jonge Krijger, onderwijsinstellingen, Regionaal

Meldpunt en Coördinatie (RMC), Dienst Uitvoering Onderwijs. De knelpunten zijn wel opgenomen in de rapportage om verslag te doen van het complexe speelveld waarin de bestrijding van de jeugdwerkloosheid zich bevindt.

Het onderzoek richt zich op jongeren in de leeftijdscategorie 18 tot en met 27 jaar. Jongeren in de leeftijd van 16 tot en met 18 jaar vallen bij verzuim of uitval onder de Leerplichtwet.

Documentatie. Middels een informatieverzoek aan de ambtelijk contactpersoon is om relevante documentatie gevraagd. Naar aanleiding van de gesprekken met medewerkers is specifiek nadere informatie opgevraagd en verstrekt. Tevens zijn voor de verzameling van gegevens over de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid open bronnen geraadpleegd. Een overzicht van de verstrekte documentatie is opgenomen in bijlage I.

Interviews. Door middel van interviews is nadere informatie over de beleidsdoelstellingen, de instrumenten en middelen en de resultaten verzameld. De lijst met gesprekspartners is opgenomen in bijlage II. Van elk gesprek is een beknopt verslag opgemaakt, dat ter verificatie en akkoord per e-mail aan de geïnterviewden is voorgelegd.

Aanvulling. De Rekenkamercommissie was in het kader van dit onderzoek ook geïnteresseerd in de perceptie van de jongeren over de begeleidingstrajecten. Hiertoe is gesproken met een aantal jongeren over hun ervaringen. De afspraken met de jongeren waren afhankelijk van de verstrekking van de gegevens door de gemeente. In onderling overleg en met inachtneming van de Wet bescherming persoonsgegevens, die de gemeente dwingt zorgvuldig om te gaan met de persoonsgegevens van cliënten, heeft de verstrekking van gegevens plaatsgevonden.

1.4 Leeswijzer

De nota van bevindingen volgt qua structuur de door de Rekenkamercommissie gestelde deelvragen. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het beleid en doelstellingen. Hoofdstuk 3 gaat in op de omvang. Hoofdstuk 4 behandelt de instrumenten en middelen. Hoofdstuk 5 gaat in op de resultaten. Hoofdstuk 6 zijn de conclusies opgenomen.

HOOFDSTUK 2

Gemeentelijk doelstellingen

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke doelstellingen de gemeente vanaf 2006 nastreeft bij bestrijding jeugdwerkloosheid

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onderzoeksvraag 1 tot en met 3, te weten:

1. Welke beleidsdoelstellingen heeft Ridderkerk op het terrein van de jeugdwerkloosheid?
2. Zijn er SMART prestatie-indicatoren voor de inzet van middelen en monitort/evalueert Ridderkerk deze?
3. Hoe beïnvloedt de invoering van de WIJ de realisatie van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen?

In tabel 1 is het beoordelingskader opgenomen waaraan de doelstellingen zijn getoetst.

Tabel 1: Beoordelingskader beleidsdoelstellingen

Onderdeel	Normen
1. Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none">✓ Door de raad is beleid vastgesteld waarin uitgangspunten ten aanzien van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid zijn vastgelegd.✓ Het beleid is uitgewerkt in doelstellingen, in termen van effecten en prestaties, die voldoen aan het SMART criterium.²

In paragraaf 2.2. zijn de belangrijkste bevindingen gepresenteerd, in paragraaf 2.3. de beoordeling daarvan.

2.2 Beleidsdoelstellingen

Navolgend zijn de belangrijkste ontwikkelingen en bevindingen beschreven.

Beleid 2006-2008. In februari 2006 stemde de raad in met het 'Voorstel om budget beschikbaar te stellen voor het project Aanpak jeugdwerkloosheid Ridderkerk'.³ Voor 50% werd dit project gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds (ESF). Ook na de verkiezingen werd ingezet op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Zowel in het coalitieakkoord 2006-2010 als in de programmabegroting 2007 staan doelstellingen die hierop betrekking hebben, bijvoorbeeld "in 2010 verlaat elke jongere school met diploma, certificaat of goed uitzicht op werk". Deze doelstellingen waren overigens niet meer gekoppeld aan het ESF-project. Dit project liep namelijk tot eind 2007 en heeft de gemeente niet voortgezet.

Beleid eind 2008-2010. Eind 2008 heeft de raad een amendement aangenomen met betrekking tot de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.⁴ In dit amendement spreekt de raad zich uit voor een actieve sluitende aanpak ten aanzien van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Het doel van de sluitende aanpak is om jongeren tot 27 jaar die geen startkwalificatie hebben, niet op school zitten en geen werk hebben, actief op te sporen en te begeleiden naar werk, school of een combinatie hiervan. Hiertoe is de formatie structureel uitgebreid met 1,5 fte

² SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden

³ Raadsvoorstel nr. 307, februari 2006

⁴ Amendement 64 Opsporing 23-27 jarigen, Raadsvergadering 6 november 2008

en een werkbudget van € 115.000 per jaar. Dit amendement kent geen einddatum en is daarmee nog steeds geldend beleid.

De kwalificaties 'actief' en 'tot en met 27 jaar' in het amendement zijn een beleidskeuze van de raad. Bij de behandeling van het amendement is een debat gevoerd of de doelgroep 23 tot 27 jaar actief benaderd diende te worden of dat deze groep alleen speciale aandacht krijgt als zij zich meldt voor een uitkering.⁵ Met het aannemen van het amendement is gekozen voor een actieve benadering van de hele doelgroep zijnde 18 tot en met 27 jaar. Hiermee vult de raad zijn beleidsruimte in.

De gemeente heeft door de jaren heen verschillende afgeleide doelstellingen geformuleerd. Een samenvatting van de meest concrete doelstellingen uit de coalitieakkoorden en begrotingen is in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 2: afgeleide doelstellingen met betrekking tot Jeugdwerkloosheid

Doelstellingen	06-10	07	08	09	10	10-14	11
Jongeren tot 27 jaar bij verlies van baan terug naar school of werk begeleiden	√	-	-	-	-	-	-
Elke jongere verlaat school met diploma of certificaat door het vinden van stageplekken en als gemeente jaarlijks minimaal 30 stageplekken aan te bieden	√	√	√	-	-	-	-
Voor jongeren zonder startkwalificatie zal in 2006 een ESF-project Jeugdwerkloosheid worden gestart.		√					
Jongeren tot 27 jaar zijn niet langer dan 3 maanden werkloos - Jongeren zijn binnen 3 maanden geactiveerd tot werk/school of combinatie hiervan - Geen van de jongeren is per 2008 afhankelijk van een uitkering	√	√	√	√	√	-	-
Opsporen van 'onzichtbaren' tot 27 jaar (later sluitende aanpak)	√	√	√	√	√	-	-
Per augustus 2007 is een praktijkschool en een voorziening om jongeren tijdelijk op te vangen gerealiseerd.		√					
Iedere jongere tot 23 jaar heeft een baan, zit op school of volgt een opleiding in combinatie met een baan				√	√	-	-
Invoering en handhaving van een intensieve vorm van begeleiding standaard voor het klantmanagement				√	√	-	-
Iedere jongere tot 27 jaar die zich meldt bij de gemeente krijgt een passend aanbod (uitvoering WIJ)					√	-	-

In de periode 2006 (coalitieakkoord en begroting 2007) tot en met 2010 (coalitieakkoord en begroting 2011) zijn de formuleringen van de afgeleide doelstellingen op punten aan verandering onderhevig geweest. De gemeente heeft echter nimmer een eenduidige, tijdgebonden en meetbare invulling gegeven aan een 'sluitende aanpak'. Hierdoor is niet helder wat precies onder de doelstellingen moet worden verstaan, welke prioriteit deze hebben en hoe de doelen zich tot elkaar verhouden. Voorbeelden zijn de volgende twee doelstellingen (die ieder jaar terugkomen) die nauw verbonden zijn met het doel van een actieve sluitende aanpak:

- *Opsporing en activering niet-actieven tot 27 jaar, sluitende aanpak*
Hoe kun je inzichtelijk maken of de inspanningen rondom opsporing en activering ook het beoogde effect van een sluitende aanpak realiseren? Deze doelstelling is door de gemeente niet SMART uitgewerkt en laat hierdoor ruimte voor interpretatie; wanneer is sprake van activering, wanneer is de opsporing geslaagd, of wanneer is de aanpak sluitend? Aanvullende prestatie-indicatoren die kunnen bijdragen aan het meetbaar maken van de realisatie van deze doelstelling, zijn niet geformuleerd. Dit heeft ook gevolgen voor het meten en vaststellen van de resultaten. Uit het onderzoek komt naar voren dat monitoring en evaluatie niet plaatsvindt.
- *Jongeren tot 27 jaar zijn niet langer dan 3 maanden werkloos*
Deze doelstelling is specifiek en meetbaar. Echter uit de interviews blijkt dat het begrip 'werkloos' niet eenduidig genoeg is. Een mogelijk genoemde vertaling van 'werkloos' naar de indicator 'het ontvangen

⁵ Notulen raadsvergadering 6 november 2008

van een uitkering' is niet volledig. Immers, iemand kan werkloos zijn zonder een uitkering te ontvangen. Deze onduidelijkheid heeft ook gevolgen voor de meetbaarheid van de prestaties. Uit het onderzoek komt naar voren dat monitoring en evaluatie niet plaatsvindt.

In oktober 2009 is de WIJ van kracht geworden. De raad heeft per 1 oktober 2009 de verordeningen voor deze wet vastgesteld.⁶ De WIJ ligt in lijn met het ingezette beleid van de gemeente, namelijk het begeleiden van jongeren tot 27 jaar naar werk en/of een opleiding. De invoering van de WIJ hield voor de gemeente Ridderkerk geen beleidsmatige veranderingen in. Wel zijn voor de WIJ ondermeer specifiek leerwerktrajecten voor jongeren ontwikkeld en ingekocht (zie hoofdstuk 3).

Coalitieperiode 2010-2014. Waar het vorige college de bestrijding van de jeugdwerkloosheid specifiek als beleidsprioriteit had benoemd, kiest het huidige college voor het standpunt dat de bestrijding van de jeugdwerkloosheid regulier beleid is. Het huidige college geeft in het gesprek met de onderzoekers aan dat het beleid van de gemeente er op is gericht dat alle jongeren, die een beroep doen op de gemeente, door de gemeente geholpen dienen te worden. Hiervoor vindt het college geen specifieke doelstellingen noodzakelijk. In het coalitieakkoord 2010-2014 zijn dan ook geen afgeleide doelstellingen met betrekking tot jeugdwerkloosheid opgenomen. Als aandachtspunt noemt de wethouder dat het in beeld brengen van alle jongeren verbetering behoeft. Hieruit leiden de onderzoekers af dat de wethouder zich aansluit bij het amendement uit 2008. Dit is in overeenstemming met de inspanningen van de gemeente om de doelgroep in kaart te brengen en trajecten aan te bieden. Hierop wordt in de volgende hoofdstukken verder ingegaan.

2.3 Beoordeling beleid en doelstellingen

Vanaf begin 2006 en sinds eind 2008 expliciet, heeft de gemeenteraad zich uitgesproken voor een actieve sluitende aanpak bij de bestrijding van de jeugdwerkloosheid voor de leeftijdscategorie 18 tot en met 27 jaar. Het beleid richt zich voornamelijk op preventie van jeugdwerkloosheid. De raad heeft hiertoe budget ter beschikking gesteld. Echter, de algemene doelstelling, een actieve sluitende aanpak, is niet nader uitgewerkt naar prestatie-indicatoren of een realistische onderbouwing van de inzet van instrumenten en middelen. Ook de afgeleide doelstellingen uit de periode 2006 tot en met 2010 zijn onvoldoende uitgewerkt. Hierdoor kan de raad niet vaststellen op welke wijze het ter beschikking gestelde budget bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen en of de gemeente succesvol is in de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

Verder wordt opgemerkt dat de hoofddoelstelling niet tijdgebonden is geformuleerd. Hierdoor is onduidelijk vanaf welk moment de raad wenst dat de aanpak sluitend dient te zijn.

De invoering van de WIJ hield geen koerswijziging voor de gemeente Ridderkerk in. Ze heeft niet de kans te baat genomen om de algemene doelstelling specifiek in te kleuren. Ook het huidige college heeft geen nadere uitwerking gegeven op het terrein van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

⁶ Raadsvergadering 26 november 2009, met terugwerkende kracht verordening per 1 oktober 2009 vastgesteld

HOOFDSTUK 3

Jongeren in beeld

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke gegevens over jongeren, jeugdwerkloosheid, VSV'ers en verzuim in kaart gebracht worden en wie deze registraties onder hun beheer hebben.

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onderzoeksvraag 4 tot en met 6, te weten:

4. Monitort Ridderkerk de omvang van de jeugdwerkloosheid?
5. Wat was de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid in Ridderkerk de afgelopen 10 jaar?
6. Hoe verhoudt die zich tot de ontwikkeling in vergelijkbare gemeenten?

In tabel 3 is het beoordelingskader opgenomen waaraan de monitoring van jeugdwerkloosheid is getoetst.

Tabel 3: Beoordelingskader monitoring jeugdwerkloosheid

Onderdeel	Normen
2. Monitoring	✓ De gemeente monitort de omvang van de (risico)groepen. ✓ De gegevens die de gemeente monitort zijn juist en volledig.

In paragraaf 3.2. zijn de belangrijkste bevindingen gepresenteerd, in paragraaf 3.3. de beoordeling daarvan.

3.2 Inzicht in de omvang jeugdwerkloosheid

In het vorige hoofdstuk is reeds aangegeven dat de algemene doelstelling, een actieve sluitende aanpak, niet nader is uitgewerkt naar prestatie-indicatoren. Ook de afgeleide doelstellingen uit de periode 2006 tot en met 2010 zijn niet voldoende uitgewerkt. Hoewel de gemeente de risicogroepen niet expliciet heeft gemaakt, blijkt uit de interviews dat de gemeente zich actief een beeld probeert te vormen van de omvang van de (risico)groep:⁷

- Jongeren die (voortijdig) van school gaan zonder startkwalificatie, Vroegtijdig Schoolverlaters (VSV'ers)
- Jongeren die ingeschreven staan bij een onderwijsinstelling, maar die verzuimen (schoolverzuimers)
- Jongeren die ingeschreven staan als werkzoekende en/ of een uitkering ontvangen
- Jongeren die buiten beeld zijn

Navolgend wordt per groep ingegaan op de wijze waarop de registratie van deze groepen plaats vindt en in hoeverre de gemeente inzicht heeft in de omvang van de groep.

3.2.1 Vroegtijdig schoolverlaters (VSV'ers)

Een jongere is een vroegtijdig schoolverlater (VSV'ers) op het moment dat een onderwijsinstelling de jongere (tussen de 18 en 23 jaar) heeft uitgeschreven zonder dat deze jongere een startkwalificatie heeft. Jongeren onder

⁷ Bij het bepalen van de omvang van deze groep geldt de veronderstelling, dat jongeren een betere positie op de arbeidsmarkt hebben of minder risico lopen werkloos te raken en te blijven als ze een startkwalificatie hebben. Een startkwalificatie is een minimaal onderwijsniveau welke volgens het Ministerie van Onderwijs nodig is om kans te maken op duurzaam werk. Als minimaal onderwijsniveau wordt beschouwd een eindexamen HAVO of VWO of een MBO-diploma van minimaal niveau 2.

de 18 jaar vallen onder de Leerplichtwet. In aanvulling op deze wet regelt de RMC-wet de registratie van niet-leerplachtige jongeren tot een leeftijd van 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald.

Ridderkerk valt onder de regio RMC Rijnmond Zuid-Oost. Het RMC registreert de vroegtijdig schoolverlaters tot 23 jaar van de gemeente Ridderkerk op basis van meldingen over VSV'ers van de scholen, Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) of van ketenpartners zoals zorgpartners. Het RMC zet sinds januari 2008 de organisatie 'De Jonge Krijger' in om zorg te dragen voor het begeleidingstraject van deze jongeren. In januari 2009 zijn er volgens De Jonge Krijger 211 jongeren zonder startkwalificatie in Ridderkerk. In maart 2010 zijn dit 309 jongeren.⁸

Uit de gesprekken blijkt de registratie van VSV'ers door het RMC nog niet volledig, tijdig en juist te zijn. Zo was bijvoorbeeld de uitval van leerlingen van de scholen uit Ridderkerk lange tijd onzichtbaar. Het RMC heeft inmiddels een automatische koppeling met de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Dit leverde een extra lijst van 835 VSV'ers in de regio op die voordien niet bekend waren. Uit de rapportages van De Jonge Krijger blijkt dat de aanlevering van gegevens over VSV'ers door de scholen nog altijd niet consequent en correct plaats heeft. Dit wordt ook onderschreven in de interviews, waarin aangegeven is dat de discipline van melden door scholen een knelpunt is. De gemeente heeft de afgelopen jaren meerdere malen verbeterafspraken gemaakt met het RMC, maar ze is desondanks niet tevreden over de juiste en vooral tijdige informatie over VSV'ers.

3.2.2 Schoolverzuim

Schoolverzuim is vaak een voorbode voor latere schooluitval. Een sluitend proces rond het melden en aanpakken van verzuim is een voorwaarde om schooluitval bij de bron aan te pakken. Sinds het schooljaar 2008-2009 is landelijk een digitaal 'verzuimloket' ingevoerd. De scholen melden bij dit loket het verzuim van hun leerlingen. Jongeren uit Ridderkerk, die ouder zijn dan 18 jaar en veelvuldig verzuimen maar (nog) niet staan geregistreerd als VSV'er, worden door De Jonge Krijger benaderd.

Als de jongere, na bemiddeling door De Jonge Krijger, de opleiding weer oppakt of wanneer de jongere een begeleidingstraject ingaat, wordt dit gemeld bij het digitale verzuimloket. Wanneer de jongere stopt met de opleiding, de opleiding niet meer mag volgen of wil overstappen naar een leerwerkplek, dan komt de jongere in de trajectbegeleiding van De Jonge Krijger (zie volgend hoofdstuk). De Jonge Krijger rapporteert hier, via het RMC, ieder kwartaal over aan de gemeente.

Uit de rapportages van De Jonge Krijger blijkt dat verzuimmelding door scholen niet adequaat plaats vindt. In de interviews wordt aangegeven dat de gemeente hierdoor geen volledig inzicht heeft in de groep jongeren die frequent verzuimen bij een onderwijsinstelling.

Uit de kwartaalrapportages van de Jonge Krijger blijkt dat sinds het derde kwartaal 2009 de verzuimmeldingen in de regio zijn toegenomen. Zo werden voor de regio in het 3e kwartaal 2009 54 jongeren aangemeld tegen 178 jongeren in het 3e kwartaal van 2010. De gemeente heeft geen nadere gegevens over verzuim voor de gemeente Ridderkerk kunnen aanleveren. De toename van de verzuimmelding wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat sinds 1 augustus 2009 scholen ook verzuim moeten melden van leerlingen ouder dan 18 jaar.

⁸ Eindrapportage 2009, RMC Rijnmond Zuid-Oost, 3e kwartaal rapportage 2010, RMC Rijnmond Zuid-Oost.

3.2.3 Werkzoekende

UWV/Werkbedrijf. Jongeren die werk zoeken, kunnen zich als werkzoekende inschrijven bij het UWV/Werkbedrijf. In tabel 4 is het aantal werkzoekenden in Ridderkerk vanaf 2007 tot heden opgenomen. Er zijn geen nadere gegevens beschikbaar over de jeugdwerkloosheid vóór 2007. Ter vergelijking zijn de aantallen werkzoekenden van vergelijkbare gemeenten in de regio opgenomen.

Tabel 4: Aantal Niet-Werkende Werkzoekende per gemeente in de leeftijd van 16 tot 27 jaar⁹

gemeente	aantal inw. 2010 leeftijd 16-27	aantal NWW'ers per juli			
		2007	2008	2009	2010
Ridderkerk	5.362	122	62	84	122
Barendrecht	5.191	55	46	70	85
Zwijndrecht	5.529	69	50	76	107
Lansingerland	5.576	49	39	74	82
Rijswijk	4.952	143	96	138	185

De tabel geeft inzicht in de geregistreerde werkzoekenden. Dit is circa 2% van het aantal inwoners in Ridderkerk in deze leeftijdscategorie. Dit percentage ligt een fractie hoger dan vergelijkbare gemeenten in de regio. Niet is gebleken dat de gemeente de gegevens van UWV gebruikt om de jeugdwerkloosheid te monitoren.

Wet Investeren in Jongeren. Jongeren onder de 27 jaar kunnen bij de gemeente een aanvraag doen voor een uitkering op grond van de WIJ (voor 1 oktober 2009 vielen zij onder de WWB). Als een jongere een aanvraag indient bij de gemeente voor bijstand, dan krijgt deze werk, scholing of een combinatie hiervan aangeboden. Jongeren die het aanbod niet accepteren, krijgen ook geen uitkering.

Het aantal jongeren uit Ridderkerk dat daadwerkelijk een uitkering ontvangt op grond van de WIJ (voorheen WWB) is toegenomen van 29 per januari 2009 (voor invoering WIJ) naar 63 in januari 2010 (na invoering WIJ) en 85 in januari 2011. Het aantal aanvragen om in aanmerking te komen voor een uitkering houdt de gemeente niet bij. De gemeente geeft wel aan dat de toestroom van uitkeringsaanvragen sinds de invoering van de WIJ veel groter is dan men aanvankelijk verwachtte. De gemeente kan echter geen prognose van het aantal aanvragen en daadwerkelijke verstrekking geven.

3.2.4 Jongeren 'onzichtbaar'

Zolang jongeren zonder een startkwalificatie niet (meer) ingeschreven zijn bij een onderwijsinstelling, geen beroep doen op een uitkering bij de gemeente en zich ook niet als werkzoekende inschrijven bij UWV/ Werkplein, zijn zij 'onzichtbaar'.

In 2009 heeft de gemeente onderzocht wat de omvang is van de groep 'onzichtbaren'. In een brief heeft de gemeente, op basis van een voorselectie, aan 1881 jongeren gevraagd aan te geven of zij studeren, werken, of zij in het bezit zijn van een startkwalificatie en of zij prijs stellen op begeleiding / ondersteuning indien er geen sprake is van een startkwalificatie. Van de 450 jongeren die reageerden bleken er 46 niet over een startkwalificatie te beschikken (ruim 10% van de groep die heeft gereageerd). Van de jongeren die niet hebben gereageerd (1435 jongeren) is derhalve niet bekend of ze binnen of buiten de risicogroep vallen.

⁹ Bron: Basiscijfers Jeugd én andere openbare bronnen zoals het CBS hebben geen registraties van aantal werkzoekenden per gemeenten van voor het jaar 2007.

Sinds oktober 2009 heeft een van de klantmanagers Jeugd 18 uur per week beschikbaar voor 'actieve opsporing' van jongeren zonder startkwalificatie die niet worden begeleid. Daarnaast voerde in 2010 De Jonge Krijger voor de gemeente het project 'Ridderkerk Flows' uit. Het project richt zich op jongeren van 18 tot 27 jaar (doelgroep WIJ) met het doel hen te motiveren en te begeleiden naar de gemeente, waarna een leerwerktraject kan worden ingezet. Er zijn geen gegevens bekend over eventuele resultaten.

Om de jongeren beter in beeld te krijgen heeft de gemeente, evenals diverse regiogemeenten, besloten zelf de registratie van VSV'ers te gaan bijhouden. Hiertoe is een Jeugdvolgsysteem aangeschaft, waarmee op ieder gewenst moment overzichten gegenereerd kunnen worden van VSV'ers woonachtig in de gemeente en gegevensuitwisseling kan plaatshebben met het RMC en DUO. Daarnaast is het Jeugdvolgsysteem te gebruiken voor leerplichtambtenaren, RMC-medewerkers en de klantmanager Jeugd. Verwacht wordt dat dit leidt tot een betere overdracht van gegevens tussen verschillende instanties en regelingen (leerplicht, RMC, De Jonge Krijger, WIJ) en dat dit bijdraagt aan het in kaart brengen van de doelgroep. Ook zou het systeem als voordeel hebben dat het in staat is om de onderwijsgegevens van jongeren tot 27 jaar te raadplegen. De doelgroep 23 tot 27 jarigen kan op deze wijze proactief worden benaderd. Het Jeugdvolgsysteem is ten tijde van het onderzoek nog niet operationeel.

3.3 Beoordeling jongeren in beeld

In dit hoofdstuk is ingegaan in hoeverre de gemeente inzicht heeft in de omvang van de risicogroep. De gemeente vormt zich op verschillende wijzen en uit verschillende bronnen een beeld van de omvang van de verschillende risicogroepen.

In de gemeente Ridderkerk wonen circa 4.380 jongeren in de leeftijdscategorie 18 tot 27 jaar.¹⁰ Uit de beschikbare gegevens kan worden opgemaakt dat de totale risicogroep minimaal enkele honderden jongeren in Ridderkerk beslaat, en daarmee naar alle waarschijnlijkheid minimaal meer dan 10% bedraagt van het totaal aantal jongeren in de leeftijdscategorie van 18 tot 27 jaar. De onderzoekers hebben geen indicatie of dit veel of weinig is, mede omdat niet bekend is hoe actief andere gemeenten zijn bij het in kaart brengen van de risicogroep. In ieder geval heeft de gemeente de totale omvang nog niet in beeld. Hierbij zijn de volgende knelpunten aan de orde:

- De betrouwbaarheid van de informatie over VSV'ers en schoolverzuim welke van scholen en ketenpartners wordt ontvangen is onvoldoende.
- De gemeente maakt zelf (nog) geen omvattend overzicht.
- De gemeente verricht veel inspanningen om de groep 'onzichtbaren' in beeld te krijgen. Hetgeen in lijn ligt met de sluitende aanpak. Echter dit is een moeilijke groep jongeren om te benaderen.

Gezien deze knelpunten heeft de gemeente behoefte aan een eigen jeugdvolgsysteem. Dit kan leiden tot dubbele registraties, wat naar verwachting ondoelmatig is. Immers, de ketenpartners voeren ook nog een administratie. Daarnaast wordt door een eigen administratie het knelpunt van de niet tijdige en correcte melding van verzuim door scholen niet weggenomen.

¹⁰ Bron: Basiscijfers Jeugd (samenwerking UWV Werkbedrijf en COLO)

HOOFDSTUK 4

Instrumenten en middelen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de instrumenten en middelen die de gemeente ter beschikking staan.

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op onderzoeksvraag 7 en 8, te weten:

7. Welke instrumenten hanteert Ridderkerk om de beleidsdoelstellingen op het terrein van jeugdwerkloosheid te realiseren?
8. Welke financiële middelen hanteert Ridderkerk om de beleidsdoelstellingen op het terrein van jeugdwerkloosheid te realiseren?

Naast het in kaart brengen van de omvang en monitoring van de groep (zie hoofdstuk 3) is een belangrijk vervolg van de sluitende aanpak het begeleiden van jongeren naar school of werk (activering). In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de instrumenten (trajecten) en middelen die de gemeente hiertoe ter beschikking staan. Het hoofdstuk is daarmee vooral beschrijvend van aard. Als aanvulling op dit hoofdstuk heeft de Rekenkamercommissie ervoor gekozen enkele jongeren te vragen naar hun perceptie van de WIJ-trajecten. Deze perceptie is slechts illustratief bedoeld en in aparte kaders weergegeven.¹¹

In paragraaf 4.2. (instrumenten) en paragraaf 4.3 (middelen) zijn de belangrijkste bevindingen gepresenteerd, in paragraaf 4.4. de beoordeling daarvan.

4.2 Instrumenten

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op instrumenten die de gemeente hanteert gericht op de activering van jongeren naar school of werk.

ESF-Project. Het ESF-project richtte zich in de periode 2006-2007 op 120 jongeren in de leeftijd van 16 tot 23 jaar om een startkwalificatie/deelcertificaat te behalen of werk te vinden. Voor het ESF-project zijn twee trajecten bij re-integratiebureau Alexander Calder ingekocht:

- een scholingstraject
- een traject gericht op het vinden van werk

Trajecten De Jonge Krijger. De Jonge Krijger voert voor de gemeente Ridderkerk vanaf 2008 de trajectbegeleiding uit voor VSV'ers en intensieve trajectbegeleiding voor VSV'ers met een zogenaamde Multiproblematiek.¹² De acties van De Jonge Krijger bestaan onder andere uit een briefactie en huisbezoeken. Door middel van persoonlijk contact probeert De Jonge Krijger te achterhalen wat de jongere op dat moment doet en probeert hem of haar zonodig te stimuleren om weer naar school te gaan. De Jonge Krijger beschikt voor de trajectbegeleiding over de volgende instrumenten welke zijn opgenomen in tabel 5.

¹¹ De namen zijn aangepast.

¹² Onder multiproblematiek wordt verstaan: Een jongere die naast leerwerkbegeleiding op andere gebieden problemen heeft zoals financiële problemen, tienerzwangerschap, problemen met huisvesting of met ernstige gedrags- of verslavingsproblemen.

Tabel 5: Instrumenten voor trajectbegeleiding door De Jonge Krijger

Instrument	Omschrijving
Educatiemeter	Educatiemeter is een geautomatiseerd belevingsonderzoek voor jongeren. Educatiemeter geeft inzicht in de persoonlijke talenten, leerdoelen en leerpotentie van een jongere. De uitslag van de Educatiemeter geeft de coach praktische richtlijnen en advies hoe om te gaan met de jongere.
Persoonlijk Begeleidingsplan	Elke jongere maakt samen met de trajectbegeleider een Persoonlijk Begeleidingsplan. Waar sta je nu? Waar wil je naar toe? Welke stappen moet je hiervoor gaan ondernemen? De jongere zet zijn/haar handtekening onder dit plan en heeft dan zijn/haar eigen benodigde acties om zijn/haar dromen waar te maken op papier staan.
Contact bedrijfsleven	Veel jongeren kiezen tegenwoordig voor een Beroeps Begeleidende Leerweg, deze kunnen ze alleen volgen als ze een leerwerkplek vinden. In sommige branches is het vinden van een leerwerkplek erg moeilijk, vooral op niveau 1 en 2. De trajectbegeleiders ondersteunen de jongeren bij het zoeken naar leerwerkplekken door ze in contact te brengen met het netwerk van De Jonge Krijger en zo goed mogelijk voor te bereiden om te solliciteren op de leerwerkplek vacatures.
Nazorg trajectbegeleiding	Wanneer een jongere (weer) met een opleiding en/of leerwerkplek gestart is, houdt de trajectbegeleider nog drie maanden contact met deze jongere om een stuk nazorg te geven in de vorm van studieplanning en/of jobcoaching.

Bij de intensieve trajectbegeleiding is de duur van de coaching en de nazorg lager dan bij 'gewone' trajectbegeleiding, aangezien er meer problemen op te lossen zijn dan alleen plaatsing op werk en/of scholing. De Jonge Krijger rapporteert ieder kwartaal aan de deelnemende gemeenten wat hun acties omtrent VSV'ers zijn.

Casusoverleg. Sinds maart 2009 vindt het centraal casusoverleg risicjongeren plaats. In dit overleg, dat bestaat uit Leerplicht, RMC en GSC wordt onderzocht welke informatie over de individuele jongere bij de aangesloten partijen bekend is. Op basis van die informatie wordt vervolgens, samen met de jongere, een keuze gemaakt voor een begeleidingstraject. Een bijkomend voordeel van dit overleg is dat de verschillende partijen beter op de hoogte raken van elkaars instrumenten en (on)mogelijkheden.

Trajecten WIJ. De inspanningen van de gemeente om de uitstroom uit de bijstand te stimuleren, komen (deels) voort uit wetgeving. Tot oktober 2009 vielen jongeren onder de WWB. Het instrumentarium van de WWB om jongeren te stimuleren tot re-integratie bestond ondermeer uit arbeidsactivering en -toeleiding, stages bij bedrijven of instellingen, opleidingen die de toegang tot de arbeidsmarkt bevorderen en gesubsidieerd werk.¹³ De gemeente heeft geen informatie over de periode 2006 tot en met oktober 2009 (de periode voor invoering van de WIJ) kunnen verstrekken over uitgevoerde trajecten welke specifiek gericht waren op jongeren anders dan het eerder beschreven ESF-project.

Met de invoering van de WIJ is de gemeente (oktober 2009) verplicht jongeren een leerwerkeraanbod te doen. Een leerwerkeraanbod heeft allerlei vormen, variërend van een 'echte' baan tot vakgerichte scholing of een combinatie hiervan. Een leerwerkeraanbod kan ook bestaan uit voorzieningen die nodig worden geacht op weg naar arbeidsinschakeling, zoals een sollicitatietraining, een cursus gericht op de ontwikkeling van werknemersvaardigheden, een stageplaats, schuldhulpverlening, sociale activering, nazorg en gesubsidieerde

¹³ Zie re-integratieverordening Wet Werk en Bijstand Gemeente Ridderkerk 2007

arbeid. Het instrumentarium dat gemeenten hebben ontwikkeld voor de re-integratie in het kader van de WWB, met uitzondering van participatieplaatsen, kan ook op jongeren toegepast worden.

De gemeenten Ridderkerk en Albrandswaard hebben in 2009 ervoor gekozen om ten behoeve van de uitvoering van de WIJ gezamenlijk een klantmanager Jeugd aan te stellen. De klantmanager Jeugd onderzoekt de mogelijkheden en omstandigheden van de jongere en stelt een leerwerkeraanbod voor, waarbij rekening wordt gehouden met de wensen van de jongere. De leerwerktrajecten zijn uitbesteed. De klantmanager blijft als intermediair tussen de re-integratie-instanties en de jongere betrokken bij het leerwerkeraanbod. Vanaf de invoering van de WIJ heeft de gemeente samengewerkt met twee instanties:

- **Albeda College.** In oktober 2009 heeft Ridderkerk bij het ROC Albeda College enkele trajecten ingekocht welke gericht waren op jongeren zonder startkwalificatie.¹⁴ De doelgroep betreft met name jongeren met middelzware problematiek en jonge alleenstaande moeders. Er is een zgn. 'Stagecarroussel' ontwikkeld waarmee jongeren gedurende een half jaar kennis kunnen maken met verschillende studiemogelijkheden door het volgen van proeflessen en het doorlopen van korte snuffelstages. Jongeren die gedurende het jaar uitvallen van school kunnen niet halverwege het schooljaar instromen in bijvoorbeeld het beroepsonderwijs. De stagecarroussel kan deze periode overbruggen.
- **Alexander Calder.** Begin 2009 is door de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk besloten samen te werken op het gebied van arbeidsmarktbeleid. De re-integratie-instrumenten zijn gezamenlijk aanbesteed. In de aanbesteding is een apart perceel voor jongeren opgenomen. Het perceel voor jongeren is gewonnen door het re-integratiebureau Alexander Calder. Er zijn concrete werkafspraken gemaakt tussen de gemeenten en het bureau. In tabel 6 is opgenomen welke trajecten kunnen worden ingekocht. Een traject kan uit meerdere producten bestaan.

Tabel 6: Instrumenten voor trajectbegeleiding door Alexander Calder

Instrument	Producten
Loopbaanprogramma	Stage, servicebureau, training budgetteren, training lifestyle, persoonlijke effectiviteit, training sociale- en werknemersvaardigheden, training agressieregulatie, oudercursus
Korte gerichte werkstage	Het bemiddelen en begeleiden van de cliënt naar een korte gerichte werkstage bij een reguliere werkgever
Oriëntatie op studie en beroep	Ontdekken van de eigen competenties, talenten en belangstelling en op basis daarvan opstellen van een loopbaan- of scholingsplan -kennismaking & intake, assessment scholing, oriëntatie-training -bij plaatsing scholing of werk 6 maanden nazorg
Stagecarroussel	Lopen van stage bij verschillende werkgevers zodat de jongere een betere, weloverwogen keuze voor een opleiding / beroep kan maken.
Module creatief	Scholing dan wel het wegnemen van beperkingen zodat de cliënt kan doorstromen naar de arbeidsmarkt

¹⁴ De overeenkomst is afgesloten vooruitlopend en ter overbrugging van de aanbestedingsprocedure. De overeenkomst had een looptijd van één jaar.

In de carrousel

Arjan 20 jaar is door het UWV doorverwezen naar de gemeente voor een traject in de WIJ. Hij heeft in samenspraak met de klantmanagers bewust gekozen voor een stage-carrousel omdat hij niet wist wat hij kon en wat hij wilde doen. Momenteel is hij nog bezig met de stage-carrousel maar heeft ook nu eigenlijk nog geen idee wat hij wil gaan doen.

Traject doorlopen, en nu?

Daan is 18 jaar en niet in het bezit van een startkwalificatie. Hij heeft de stage-carrousel doorlopen. Hij is direct naar de gemeente toegestapt omdat hij naar eigen zeggen hulp nodig had met verder komen. In samenspraak met de klantmanagers heeft hij de stage-carrousel doorlopen. Inmiddels is hij hiermee klaar en zit hij werkloos thuis. Naar eigen zeggen heeft hij wel uitzicht op een baan, dankzij de stage-carrousel mag hij namelijk bij twee bedrijven op gesprek komen.

Geen passend aanbod, wel succes

Maarten is dankzij de WIJ voor zichzelf begonnen. Maarten is niet bij uitstek de persoon die je verwacht in de WIJ. Een passend aanbod was voor de klantmanagers dan ook moeilijk te vinden. Door het werk dat hij hier moest doen, wist hij in ieder geval wat hij niet wilde in de toekomst. Zijn inzet en regelmaat van werken viel zijn begeleider echter op en hij vroeg hem 2 dagen in de week op kantoor te helpen. Zijn begeleider heeft hem geholpen om tot de keuze te komen om voor zichzelf te beginnen en hem in contact gebracht met enkele potentiële klanten.

Overige instrumenten. Uit het actieplan 2010 valt af te leiden dat de gemeente voornemens is om extra instrumenten in te zetten voor jongeren.¹⁵ Ondermeer wordt genoemd (extra) capaciteit in te zetten met de regisseur arbeidsmarktbeleid, jobcoaches in te zetten voor jongeren op een leerwerkplek en jongeren te plaatsen in leerwerkbanen met een loonkostensubsidie en leerwerktrajecten van Het Huys ten Donck. De stand van zaken van deze voornemens is niet bekend bij de onderzoekers.

4.3 Middelen

De onderzoekers hebben in de documenten uit de planning- en controlcyclus gefragmenteerd financiële gegevens teruggevonden ten aanzien van de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Een volledig overzicht van begroting en realisatie per jaar ontbreekt. De organisatie beschikt niet over een overzicht van de financiële middelen gemoeid met de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

Om toch een indicatie te geven over de middelen die gemoeid zijn met de bestrijding van de jeugdwerkloosheid wordt hieronder ingegaan op de inzet van ESF-gelden en enkele inkomsten en uitgaven in 2009 en 2010. Een totaalindicatie van uitgaven over de onderzoeksperiode (2006-2010) komt uit op circa 1 miljoen euro.

ESF-gelden. Voor de uitvoering van het project 'Aanpak jeugdwerkloosheid gemeente Ridderkerk' in 2006 en 2007 is subsidie aangevraagd bij het ESF. Alleen de trajecten die afgerond waren in de periode 2006-2007 kwamen in aanmerking voor de ESF-subsidie. De kosten die met deze projecten gemoeid waren bedroegen € 420.968. Hiervan is 50% gefinancierd vanuit de ESF-subsidie (€ 210.484).

Rijksmiddelen. Het Rijk heeft voor Ridderkerk in 2009, 2010 en 2011 in totaal € 178.380 aan extra middelen beschikbaar gesteld voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.

¹⁵ Actieplan 2010, Gemeenten Albrandswaard en Ridderkerk, behorend bij B en W voorstel, maart 2010

Structureel budget vanuit raad. De raad heeft vanaf 2009 een structurele formatie-uitbreiding van 1,5 fte en een werkbudget beschikbaar gesteld van in totaal €115.000.¹⁶ De structurele formatie bestaat uit:

- Twee klantmanagers Jeugd circa 45 uur per week
- Actieve opsporing Jeugd 18 uur klantmanager Jeugd
- Regisseur Werk de inzet voor de bestrijding Jeugdwerkloosheid is onbekend
- Overige medewerkers de inzet voor de bestrijding Jeugdwerkloosheid is onbekend

Jeugdvolgsysteem. Het 'Jeugdvolgsysteem' kost eenmalig circa € 10.000, inclusief implementatie, opleiding/training en projectleiding. Daarnaast kent het systeem een jaarlijkse beheersfee van € 3.000,-. De resterende eenmalige- en beheerskosten in 2010 en 2011 worden gedekt uit de middelen van het actieplan Jeugdwerkloosheid. In 2011 zal gezocht worden naar een structurele oplossing voor de resterende beheerskosten. Het Jeugdvolgsysteem is nog niet operationeel.

Ridderkerk flows. De kosten van dit project zijn geraamd op € 40.000 in 2010. Inzicht in de werkelijke kosten heeft de gemeente niet kunnen verstrekken.

Re-integratietrajecten. Het contract met het Albeda College betreft een aanbesteding van maximaal 50 leerwerktrajecten met een maximum bedrag van € 198.500 voor de periode oktober 2009 tot oktober 2010. De kosten variëren per traject tot een maximum van € 3.970. De onderzoekers hebben gevraagd om een overzicht van de werkelijke kosten van dit contract. Dit overzicht heeft de gemeente niet kunnen verstrekken.

Het project met re-integratiebureau Alexander Calder is recent opgestart. De kosten van de trajecten liggen tussen de € 325 en € 5.720 per traject. Het contract betreft een inspanningsverplichting. Aan het contact is geen maximum verbonden. De gemeente heeft nog geen overzicht van de kosten die tot op heden zijn gemaakt voor dit contract.

Aan het project bij Het Huys ten Donck is door de gemeente voor 2010 maximaal € 50.000 subsidie toegekend. Er bestaat geen inzicht in de besteding van de subsidie.

4.4 Beoordeling instrumenten en middelen

Een belangrijk onderdeel van de sluitende aanpak is het begeleiden van jongeren naar school of werk (activering). De gemeente gebruikt daarvoor diverse instrumenten en middelen. De gemeente heeft geen beoordeling of evaluatie kunnen verstrekken, waarin de keuze voor de inzet van instrumenten en middelen in relatie tot de 'sluitende aanpak' wordt onderbouwd. Overzicht en samenhang (consistentie en volledigheid) ontbreken. Ook meet de gemeente het effect en de resultaten van de inspanningen (nog) niet en valt niet op te maken welke financiële middelen ze heeft ingezet bij de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Hierdoor is onduidelijk of de inzet van instrumenten en middelen geschikt en afdoende is om de beleidsdoelstellingen te realiseren.

¹⁶ Amendement 64 Opsporing 23-27 jarigen, Raadsvergadering 6 november 2008

HOOFDSTUK 5

Resultaten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op resultaten tot op heden behaald bij de bestrijding van jeugdwerkloosheid en op de controlerende rol van de raad.

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de onderzoeksvragen 9 en 10, te weten:

9. Welke concrete resultaten boekt Ridderkerk ten aanzien van de beleidsdoelstellingen?
10. Wordt de raad optimaal in de gelegenheid gesteld om gebruik te maken van zijn instrumenten en maakt hij daarvan gebruik?

In tabel 8 is het beoordelingskader opgenomen waaraan de resultaten zijn getoetst.

Tabel 8: Beoordelingskader resultaten

Onderdeel	Normen
C. Resultaten	<ul style="list-style-type: none">✓ De gemeente heeft inzicht in de mate waarin de doelstellingen worden bereikt.✓ De raad wordt door het college geïnformeerd over de realisatie van de doelstellingen en stuurt daarop.

In paragraaf 5.2. zijn de belangrijkste bevindingen gepresenteerd, in paragraaf 5.3. de beoordeling daarvan.

5.2 Resultaten

Zoals in de eerdere hoofdstukken is genoemd, ontbreekt de samenhang tussen de doelstellingen en de ingezette instrumenten en middelen. Daarbij wordt opgemerkt dat de meeste doelstellingen voor meerdere uitleg vatbaar zijn, veelal niet tijdgebonden geformuleerd zijn en dat er geen monitoring van de voortgang plaats vindt. Hierdoor is het niet duidelijk of de doelstellingen gerealiseerd worden. Niettemin is in het kader van dit onderzoek een opsomming gemaakt, op basis van door de gemeente verstrekte informatie, in hoeverre doelstellingen zijn behaald. De bevindingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 9: mate van realisatie van de doelstellingen

Doelstellingen	Mate van realisatie	Toelichting
Jongeren tot 27 jaar bij verlies van baan terug naar school of werk begeleiden	Realisatie onwaarschijnlijk	De gemeente heeft geen gegevens beschikbaar. De gemeente heeft wel inspanningen verricht om jongeren op te sporen en te begeleiden. Alhoewel resultaten niet bekend zijn, is het niet waarschijnlijk dat de gemeente alle jongeren bij verlies van baan in beeld heeft gehad en heeft begeleid.
Elke jongere verlaat school met diploma of certificaat door het vinden van stageplekken en als gemeente jaarlijks minimaal 30 stageplekken aan te bieden	Realisatie onwaarschijnlijk	De gemeente heeft geen gegevens over aantal gerealiseerde stageplekken kunnen verstrekken. Het is onwaarschijnlijk dat aan het eind van de achterliggende collegeperiode er geen ongediplomeerde schoolverlaters meer waren.
Voor jongeren zonder startkwalificatie zal in 2006 een ESF-project Jeugdwerkloosheid worden gestart.	Gerealiseerd	In 2006, overigens een half jaar later dan de bedoeling, is een ESF-project gestart.
Jongeren tot 27 jaar zijn niet langer dan 3 maanden werkloos - Jongeren zijn binnen 3 maanden geactiveerd tot werk/school of combinatie hiervan	Niet gerealiseerd	Op basis van de door de gemeente verstrekte gegevens ¹⁷ komt naar voren dat gedurende de volledige collegeperiode 2006-2010 meer dan 20, per 1/1/2010 meer dan 60 en per 1/1/2011 meer dan 80 jongeren langer dan 3 maanden in de

¹⁷ Uitdraai uit het registratiesysteem GWS4all/Key2

Doelstellingen	Mate van realisatie	Toelichting
- Geen van de jongeren is per 2008 afhankelijk van een uitkering		uitkering verbleven. Niet bekend is of ook uitkeringen verstrekt door het UWV onder deze doelstelling vallen.
Opsporen van 'onzichtbaren' tot 27 jaar (later sluitende aanpak)	Realisatie onwaarschijnlijk	De gemeente heeft inspanningen verricht om jongeren op te sporen. De gemeente heeft nog geen volledig overzicht van de 'onzichtbaren', maar het is zeer aannemelijk dat een groep nog buiten beeld is.
Per augustus 2007 is een praktijkschool en een voorziening om jongeren tijdelijk op te vangen gerealiseerd.	Realisatie onwaarschijnlijk	Geen gegevens beschikbaar.
Iedere jongere tot 23 jaar heeft een baan, zit op school of volgt een opleiding in combinatie met een baan	Niet gerealiseerd	Zie toelichting onder de tabel. Niet bekend is of ook trajecten door het UWV onder deze doelstelling vallen.
Invoering en handhaving van een intensieve vorm van begeleiding standaard voor het klantmanagement	Geen oordeel	Niet duidelijk is wat onder deze doelstelling moet worden verstaan. Wel is uit interviews duidelijk geworden dat de werkelijke aanmelding en instroom WIJ aanzienlijk hoger is geweest dan verwacht. Uit interviews blijkt dat dit een hoge werkdruk voor de klantmanagers oplevert en daarmee druk zet op de realisatie van deze doelstelling.
Iedere jongere tot 27 jaar die zich meldt bij de gemeente krijgt een passend aanbod (uitvoering WIJ)	Geen oordeel	De gemeente registreert alleen het aantal jongeren dat een uitkering ontvangt en daarmee in ieder geval een passend aanbod hebben aanvaard. De gemeente registreert niet de jongeren die een uitkering aanvragen en daarmee of elke jongere die zich meldt ook een passend aanbod krijgt. Uit de interviews komt naar voren dat jongeren bv de aanvraag intrekken voordat tot een aanbod overgegaan kan worden, of er via het intakegesprek achterkomen dat een WIJ-uitkering ook minder aantrekkelijke kanten heeft.

In aanvulling op doelstelling "Iedere jongere tot 23 jaar heeft een baan, zit op school of volgt een opleiding in combinatie met een baan" komt uit het onderzoek naar voren dat niet alle jongeren die in aanmerking komen voor ondersteuning ook daadwerkelijk ondersteuning krijgen of uiteindelijk succesvol geholpen zijn. Hierbij worden drie voorbeelden genoemd:

- 1. ESF-Project.** Uit de evaluatie aan de raad in april 2008 blijkt dat er 221 aanmeldingen zijn geweest bij de gemeentelijk klantmanagers. Van dit aantal voldeden 97 jongeren aan de toelatingscriteria van het ESF-project. Uiteindelijk is bij 86 jongeren een traject gestart en dus bij 11 jongeren niet. Uit de evaluatie bleek dat 18 trajecten positief zijn afgesloten door aanvaarding van werk of de start van een opleiding. Voor 53 jongeren lag een succesvolle afronding van het project nog in het verschiet. Daarnaast waren een 15 jongeren vroegtijdig uitgevallen en weigerden 10 jongeren medewerking of waren niet meer te bereiken. Na deze eerste evaluatie van het ESF-project heeft de gemeente geen verdere gegevens kunnen verstrekken.
- 2. Trajecten Jonge Krijger.** Uit de rapportages van De Jonge Krijger blijkt dat niet alle jongeren in behandeling worden genomen. Zo blijkt uit de rapportage van het 3e kwartaal 2010 dat in 2010 169 van de 309 bekende jongeren in Ridderkerk door De Jonge Krijger in behandeling zijn genomen. Van deze jongeren zijn circa 100 weer schoolgaand, hebben een startkwalificatie, werk of begeleiding. De overige jongeren vallen in de categorieën 'in de wacht', 'niet-kunners', 'verhuisd', 'willen geen begeleiding' en 'geen contact'. De redenen om jongeren al dan niet in behandeling te nemen is de onderzoekers niet bekend.
- 3. Leerwerktrajecten WIJ.** De resultaten van WIJ worden niet door de gemeente bijgehouden. Uit het onderzoek komt wel het volgende beeld naar voren:
 - **Albeda College.** Uit de interviews komt naar voren dat de gemeente niet tevreden was over het verloop van deze trajecten. Momenteel worden de nog lopende trajecten afgerond. Er was ruimte voor maximaal 50 trajecten. De gemeente weet niet wat het werkelijk aantal trajecten was en wat de resultaten hiervan zijn.
 - **Alexander Calder.** De jongeren worden pas recent in deze trajecten geplaatst. De resultaten zijn nog onbekend. Wel blijkt uit de interviews dat de klantmanagers positief te spreken zijn over zowel het aanbod als de motivatie van de jongeren.

De werkelijke aanmelding en instroom WIJ zijn aanzienlijk hoger geweest dan verwacht. Uit interviews blijkt dat dit een hoge werkdruk voor de klantmanagers oplevert en daarmee druk zet op de realisatie van deze doelstelling. De hoge aanmelding zou onder andere zijn veroorzaakt door het 'wervend' karakter van

communicatie-uitingen op website en folder, doorverwijzing door het UWV en de werkcoaches. Ook uit de rapportage van De Jonge Krijger blijkt dat jongeren, die bij het RMC in de trajectbegeleiding zitten, een aanvraag voor de WIJ doen vanwege de inkomensvoorziening en een leerwerkeraanbod gefinancierd door de gemeente. Jongeren die voorheen door het RMC uit de uitkering werden gehouden, komen door de WIJ alsnog aan een uitkering. Het is de onderzoekers niet duidelijk geworden of afspraken zijn gemaakt tussen de medewerkers WIJ, leerplicht en RMC over wat de beste weg om jongeren te adviseren op gebied van opleidingskeuze zodat deze risico jongeren niet (weer) uitvallen.

5.3 Sturing door en informatie voor de raad

De raad heeft een kaderstellende en controlerende rol bij de bestrijding van de jeugdwerkloosheid:

- **Kaderstellende rol.** De kaderstellende rol is in hoofdstuk 2 aan de orde gekomen bij de beschrijving van het beleid in de afgelopen jaren en in hoofdstuk 4 over de inzet van financiële middelen. De raad heeft onder andere bij het ESF-project en door het indienen van het amendement voor een sluitende aanpak invloed uitgeoefend op het te voeren beleid. De gewenste 'sluitende aanpak' leidde in de periode 2006 tot 2010 ook tot een aantal afgeleide beleidsdoelstellingen in de begroting. In hoofdstuk 4 is genoemd dat de financiële middelen voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid niet expliciet blijken uit de programmabegroting. Na 2010 heeft de raad geen gebruik gemaakt van deze instrumenten.
- **Controlerende rol.** De raad is sinds 2006 tussentijds per brief en in de zogenoemde monitoren geïnformeerd over de (voortgang van de) bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Het thema is ook ter sprake gekomen in raads- en commissievergaderingen. Van periodieke (voortgangs)besprekingen, bijvoorbeeld de P en C cyclus volgend, is echter geen sprake.

De informatie aan de raad over de bestrijding van jeugdwerkloosheid is gefragmenteerd. Uit de verantwoordingen wordt niet duidelijk of wordt gerapporteerd over doelen of resultaten, het in beeld krijgen van jongeren, gerealiseerde trajecten of voornemens.

In het raadsvoorstel bij de vaststelling van de verordeningen WIJ geeft het college aan dat de raad via de planning- en control cyclus (Programmabegroting, Programmamonitoren en Programmarekening) geïnformeerd wordt over de ontwikkelingen en uitgaven in het kader van de WIJ.¹⁸ Dit is niet uitgewerkt in de planning- en control documenten. Uit de raadsvoorstellen en de raadsvergaderingen van o.a. 22 mei 2008 en 26 november 2009 blijkt dat het college toe zegt inzicht te geven in de resultaten en uitgaven voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. De onderzoekers hebben geen overzicht gekregen, welke aan de raad is verstrekt.

5.4 Beoordeling resultaten en sturing raad

De algemene doelstelling, een actieve sluitende aanpak, en de afgeleide doelstellingen zijn niet nader uitgewerkt naar prestatie-indicatoren. Het college heeft onvoldoende informatie beschikbaar over de mate waarin de doelstellingen zijn bereikt en wat het effect van de inspanningen is. Niettemin kan uit de door de gemeente verstrekte informatie afgeleid worden dat het onwaarschijnlijk is dat doelstellingen zijn gerealiseerd. Uit de onderzochte documentatie en interviews blijkt:

- dat de gemeente samen met partners actief is in het opsporen van jongeren, maar niet alle jongeren die in aanmerking komen voor ondersteuning ook daadwerkelijk ondersteuning ontvangen. Bij de RMC-trajecten bedraagt dit circa 50% van de bekende jongeren. De redenen om jongeren al dan niet in behandeling te nemen is de onderzoekers niet bekend. Ook is het de vraag of de raad dit, mede in het licht van de doelstellingen (sluitende aanpak), een gewenste situatie vindt.

¹⁸ Raadsbehandeling 26 november 2009

- dat niet alle jongeren, die aan een traject hebben deelgenomen, dit succesvol afronden. De gemeente heeft bijvoorbeeld geen analyse verstrekt van de effectiviteit van de trajecten noch van een doelmatige besteding van middelen.
- dat door de WIJ de toestroom van jongeren, meer dan verwacht, is toegenomen. Onduidelijkheden in zowel de interne werkinstructies als in afspraken met ketenpartners dragen hieraan bij, evenals de inspanningen om de risicogroepen in kaart te brengen. De toename legt een druk op de uitvoering en daarmee de begeleiding van de jongeren. Opgemerkt wordt dat er geen heroverweging is geweest van het realistisch gehalte van de (kwaliteits)ambitie dat iedere jongere een intensieve vorm van begeleiding dient te ontvangen van het klantmanagement. Vast staat dat jongeren langer dan drie maanden in een uitkering verblijven en dat dit aantal toe is genomen.

De raad is in de onderzoeksperiode tussentijds regelmatig geïnformeerd over de (voortgang van de) bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Deze informatie is echter niet periodiek en is gefragmenteerd. Er is geen sprake van gestructureerde en periodieke rapportages over resultaten en inzet van financiële middelen. Het college heeft de toezegging om de ontwikkelingen en uitgaven in het kader van de WIJ via de P en C cyclus inzichtelijk te maken niet uitgevoerd. De raad kan daardoor zijn controlerende taak niet vervullen en / of bijsturen.

HOOFDSTUK 6

Conclusies en aanbevelingen

6.1 Introductie

Onderzoek is gedaan naar de centrale vraag welke invloed het gemeentelijk beleid heeft gehad op de ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid in Ridderkerk. In paragraaf 6.2. zijn de belangrijkste conclusies weergegeven.

6.2 Conclusies

Op grond van het onderzoek wordt tot de volgende conclusies gekomen. Hierbij wordt opgemerkt dat de conclusies op bestuurlijk niveau zijn geformuleerd. De specifieke bevindingen zijn reeds in de hoofdstukken 2 tot en met 5 aan de orde gekomen.

Beleid. Vanaf begin 2006 en sinds eind 2008 expliciet, heeft de gemeenteraad zich uitgesproken voor een actieve sluitende aanpak bij de bestrijding van de jeugdwerkloosheid voor de leeftijdscategorie 18 tot en met 27 jaar. De raad heeft hiervoor budget ter beschikking gesteld. Het beleid richt zich met name op actieve 'opsporing' en 'activering' van jongeren. Overigens zijn de kwalificaties 'actief' en 'tot en met 27 jaar' een beleidskeuze van de raad; de raad wenst een actieve benadering van de jongeren van 23 tot 27 jaar actief in plaats van alleen speciale aandacht te geven als zij zich melden voor een uitkering.¹⁹

Uitwerking beleid. De wens van de raad om een 'actieve sluitende aanpak' te realiseren heeft nog niet geleid tot een concrete en samenhangende aanpak en uitwerking in prestatie-indicatoren en instrumenten en middelen:

- De algemene doelstelling, een actieve sluitende aanpak, en de afgeleide doelstellingen zijn niet nader uitgewerkt naar prestatie-indicatoren. De formulering van de afgeleide doelstellingen is daarbij niet constant en in relatie tot de hoofddoelstelling dus voor meerdere uitleg vatbaar. De gemeente heeft nagelaten duidelijk te maken hoe zij vaststelt dat sprake is van een actieve sluitende aanpak en hoe zij vaststelt dat de gemeente succesvol is in de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.
- Niet duidelijk is op welke wijze en met welke inzet van instrumenten en middelen de gemeente de actieve sluitende aanpak wenst te realiseren. Een onderbouwing van de inzet van instrumenten en (financiële) middelen in relatie tot de 'sluitende aanpak' ontbreekt. De gemeente heeft hiermee nagelaten duidelijk te maken of een actieve sluitende aanpak ook haalbaar is.
- De hoofddoelstelling en afgeleide doelstellingen zijn niet tijdgebonden geformuleerd. Hierdoor is onduidelijk vanaf wanneer de raad vindt dat de aanpak sluitend moet zijn.

Monitoring en verantwoording. Het beleid is onvoldoende uitgewerkt in het monitoren van de voortgang en een verantwoordingssystematiek:

- De gemeente meet het effect en de resultaten van de inspanningen onvoldoende. Niet valt op te maken hoeveel en welke (financiële) middelen ingezet zijn bij de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Hierdoor is onduidelijk of de inzet van instrumenten en middelen geschikt en afdoende is om de beleidsdoelstellingen te realiseren.

¹⁹ Notulen raadsvergadering 6 november 2008

- Overzicht en samenhang (consistentie en volledigheid) ontbreken, ook omdat de doelen, middelen en resultaten niet in de P en C cyclus zijn verankerd. Hoewel de raad in de onderzoeksperiode tussentijds regelmatig geïnformeerd is over de (voortgang van de) bestrijding van de jeugdwerkloosheid, is deze informatie gefragmenteerd. Er is geen sprake van gestructureerde rapportages over resultaten en inzet van financiële middelen. Het college heeft de toezegging om de ontwikkelingen en uitgaven in het kader van de WIJ via de P en C cyclus inzichtelijk te maken niet uitgevoerd. De raad kan daardoor niet zijn controlerende taak vervullen en/of bijsturen.

De invoering van de WIJ eind 2009 heeft geen koerswijziging voor de gemeente Ridderkerk ingehouden, maar ook niet tot een nadere uitwerking van de doelen. Ook het huidige college heeft de actieve sluitende aanpak met betrekking tot de bestrijding van de jeugdwerkloosheid niet in het collegeprogramma 2010-2014 en de programmabegroting 2011 opgenomen. Hierdoor is niet helder wat precies onder de doelstellingen moet worden verstaan en is het moeilijk vast te stellen in welke mate de inspanningen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen.

Resultaten. Hoewel het beleid van een 'actieve sluitende aanpak' niet concreet en samenhangend is uitgewerkt betreft de wens van de raad een 'actieve opsporing' en het begeleiden van jongeren naar school of werk (activering). Het college heeft onvoldoende informatie beschikbaar over de mate waarin de wens van de raad is bereikt en wat het effect van de inspanningen is. Niettemin kan uit de aangetroffen informatie afgeleid worden dat het onwaarschijnlijk is dat de doelen zijn gerealiseerd. Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op de resultaten met betrekking tot de 'opsporing' en 'activering'.

Opsporing

Geconstateerd wordt dat de gemeente ondanks actieve pogingen (nog) niet alle jongeren in beeld heeft, met name omdat de gemeente zelf (nog) geen omvattend overzicht maakt. De gemeente verricht wel veel inspanningen om de groep 'onzichtbaren' in beeld te krijgen, hetgeen in lijn ligt met de sluitende aanpak. Echter dit is een moeilijke groep jongeren om te benaderen. Er blijven derhalve jongeren buiten beeld. Ook de betrouwbaarheid van de informatie over VSV'ers en schoolverzuim welke van scholen en ketenpartners wordt ontvangen is niet voldoende om tot een goed beeld te komen.

Uit de beschikbare gegevens kan wel worden opgemaakt dat de totale risicogroep minimaal enkele honderden jongeren in Ridderkerk beslaat, en daarmee naar alle waarschijnlijkheid minimaal meer dan 10% van het totaal aantal jongeren tussen de 18 en 27 jaar. De onderzoekers hebben geen indicatie of dit veel of weinig is, mede omdat niet bekend is hoe actief andere gemeenten zijn bij het in kaart brengen van de risicogroep. In ieder geval wordt geconstateerd dat de gemeente de totale omvang nog niet in beeld heeft.

Activering

Geconstateerd wordt dat van een sluitende aanpak met betrekking tot de activering van jongeren nog geen sprake is:

- niet alle jongeren die in aanmerking komen voor ondersteuning bij het RMC ontvangen ook daadwerkelijk ondersteuning. Het is de vraag of de raad dit een gewenste situatie vindt in het kader van een 'sluitende aanpak'.
- niet alle jongeren die aan een traject hebben deelgenomen ronden dit succesvol af. Er is geen analyse aangetroffen van de effectiviteit van de trajecten en de doelmatigheid van de besteding van middelen. De gemeente kan hierdoor ook eventuele successen niet aantonen.

Knelpunten. Geconstateerd wordt dat de toestroom van jongeren in de WIJ (voorheen WWB) is toegenomen, meer dan verwacht. Precieze oorzaken zijn niet bekend, maar onduidelijkheden in zowel de interne werkinstructies en afspraken als extern met ketenpartners dragen hieraan bij evenals het beter in kaart hebben van de risicogroepen. De toename legt een druk op de uitvoering en daarmee de begeleiding van de jongeren. Er is echter geen (nieuwe) prognose aangetroffen die het realistisch gehalte van het streven naar een intensieve vorm van begeleiding door het klantmanagement onderbouwt. Er blijven nog altijd jongeren langer dan drie maanden in een uitkering en dit aantal is toegenomen. Een zorgpunt, mede door het ontbreken van een adequate uitwerking van de hoofddoelstelling, is het realistisch gehalte van de doelstelling. Een (betere) onderbouwing is vereist om te kunnen komen tot een doeltreffende en doelmatige aanpak.

Betrouwbare en tijdige informatie is noodzakelijk voor inzicht in de omvang van de (risico)groepen en daarmee voor een succesvolle sluitende aanpak. Hiervan is nog geen sprake. Een zorgpunt is dat de gemeente niet helder voor ogen heeft over welke gegevens ze wenst te beschikken in de opsporing en wat ze van plan is ermee te gaan doen. Dit mede in het licht van de constatering dat ook al is een jongere in beeld, dit nog niet hoeft te betekenen dat hij/zij ook begeleid wordt. Het opzetten van een eigen jeugdvolgsysteem is mogelijk niet doelmatig, vanwege dubbele registraties en het ontbreken van tijdige en correcte informatie.

Slotsom

De bestrijding van de jeugdwerkloosheid is voor de gemeente Ridderkerk een jong beleidsterrein, waar met experimenten en vallen en opstaan geleerd moet worden. Er zijn veel inspanningen en activiteiten op dat gebied te zien. Op sommige terreinen wordt ook resultaat geboekt..

Wel moet oog blijven bestaan voor de eisen die gesteld worden aan de inzet van publieke middelen. Hierbij valt te denken aan een samenhang en onderbouwing van de bijdrage van de instrumenten en middelen aan het gewenste resultaat en effect. Er is nog onvoldoende aandacht voor de middelen die ingezet worden bij de bestrijding van jeugdwerkloosheid en de effecten die hieruit voortvloeien. Niet vastgesteld kan worden of sprake is van een effectieve en efficiënte wijze van inzet van middelen noch van een positieve invloed van de gemeente op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. In dit kader wordt ook gewezen op het, tot op heden, ontbreken van een nadere concretisering van de aanpak en monitoring van het beleid door het huidige college.

6.3 Aanbevelingen

Geconcludeerd is dat de ambitie van de raad om een 'actieve sluitende aanpak' te realiseren nog niet heeft geleid tot een concrete en samenhangende aanpak en uitwerking in prestatie-indicatoren, instrumenten en middelen en monitoring en verantwoording. Er is nog geen sprake van een sluitende aanpak in opsporing en activering. Het goed uitwerken en laten functioneren van de actieve sluitende aanpak betekent dat een flinke inspanning nodig is.

Hierbij wordt onder andere bedoeld op een goede en eenduidige doelformulering, het optuigen en beheren van goede registraties, interne controle en bewaking, evaluatie van de effectiviteit en efficiëntie van de inzet van instrumenten en middelen (management- en bestuurs)rapportages, draagvlak en betrokkenheid van de afdelingen, verbeterde afspraken met ketenpartners.

Dit betekent ook dat de raad zich van deze inspanning bewust moet zijn als zij een actieve sluitende aanpak wenst. Een (betere) onderbouwing is vereist om te kunnen komen tot een doeltreffende en doelmatige aanpak. De Rekenkamercommissie komt daarom tot de volgende aanbevelingen:

1. Maak een kwantitatieve onderbouwing van een actieve sluitende aanpak in termen van effecten, prestaties, indicatoren, instrumenten en middelen. Betrek de ketenpartners hierbij. Maak met hen afspraken over de te

bereiken resultaten en de juiste wijze van doorverwijzing van jongeren. Implementeer dit in de werkinstructies van de gemeente.

2. Maak afspraken met ketenpartners over de aanlevering van informatie en de tijdigheid en betrouwbaarheid hiervan.
3. Leg de doelstellingen en middelen voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid vast in de documenten van de P&C Cyclus en maak afspraken met het college op welke momenten gerapporteerd wordt over de voortgang van de aanpak, de realisatie van de doelstellingen en de inzet van financiële middelen. Zie er op toe dat de afspraken worden nagekomen.
4. Heroverweeg, in het licht van ondoelmatigheid door dubbele registraties en het ontbreken van tijdige en correcte informatie, de implementatie van het jeugdvolgsysteem.

- Bijlage I:** **Overzicht Documentatie**
Bijlage II: **Overzicht Gesprekspartners**

Bijlage I: Overzicht Documentatie

Begroting	Raadstukken	
Programmabegroting 2006-2009	Raadsbesluit 2009-259 (a t/m e)	26-11-2009
Programmabegroting 2007-2010	Raadsinformatie brief, voortgang opsporing jongeren zonder startkwalificatie	01-04-2010
Programmabegroting 2007-2011	Raadsnotulen	07-06-2006
Programmabegroting 2009-2012	Raadsnotulen	27-02-2006
Programmabegroting 2010-2013	Raadsnotulen	28-02-2006
Programmabegroting 2011-2014	Raadsnotulen	04-10-2007
Programmamonitor	Raadsnotulen	08-10-2007
Programmamonitor 2006-1ste	Raadsnotulen	05-06-2008
Programmamonitor 2006-2e	Raadsnotulen	07-07-2008
Programmamonitor 2006-3e	Raadsnotulen	28-05-2009
Programmamonitor 2007-1ste	Raadsnotulen	25-06-2009
Programmamonitor 2007-2e	Raadsnotulen	05-11-2009
Programmamonitor 2007-3e	Raadsnotulen	26-11-2009
Programmamonitor 2008-1ste	Raadsnotulen	17-12-2009
Programmamonitor 2008-2e	Raadsnotulen	21-01-2010
Programmamonitor 2008-3e	Raadsnotulen	15-04-2010
Programmamonitor 2009-1ste	Raadsvoorstel 2006-391, Kader Jeugdbeleid	31-01-2006
Programmamonitor 2009-2e	Raadsvoorstel 2007-125, Lokale Jeugdagenda	04-10-2007
Programmamonitor 2009-3e	Raadsvoorstel 2007-126, Voortgangsrapportage Ridderkerk Voortvarend	28-10-2007
Programmamonitor 2010-1ste	Raadsvoorstel 2009-259, Verordening WIJ	13-10-2009
Programmamonitor 2010-2e	Raadsvoorstel 2009-287, Notitie Regionaal Arbeidsmarktbeleid	15-12-2009
Programmamonitor 2010-3e	Afstemmingsverordening WIJ	26-11-2009
Programmarekening	Handhavingsverordening	26-11-2009
Programmarekening 2006	Verordening Werkleeraanbod WIJ	26-11-2009
Programmarekening 2007	Ontwerp raadsbesluit, Sluitende Aanpak jongeren	01-03-2010
Programmarekening 2008	Overeenkomsten, aanbestedingen e.d. derden	
Programmarekening 2009	Vonnis rechtzaak Alexander Calder	23-05-2010
Coalitieakkoord	Concept vaststellingsovereenkomst Alexander Calder	X
Coalitieakkoord 2006-2010	Productbeschrijvingen Alexander Calder	X
Coalitieakkoord 2010-2014	Werkafspraken Alexander Calder	X
Kadernota	Overeenkomst ROC, trajecten WIJ	X
Kadernota Jeugdbeleid 2006	Leerroute Het Huys ten Donck	X
Kadernota 2007-2010	Het Huys ten Donck, besluitvorming subsidie	11-12-2009
Kadernota 2011	Het Huys ten Donck, toekenning subsidie	16-12-2009
Cijfers & overzichten	Aanbestedingsdocument, Re-integratie voorzieningen	10-11-2009
Basiscijfers Jeugd, Rijnmond	Verslagen	
Basiscijfers Jeugd, Drechtsteden	Verslag commissie Samen Leven	23-11-2006
Basiscijfers Jeugd, Haaglanden	Verslag commissie Samen Leven	10-05-2007
Basiscijfers Jeugd, Zeeland	Verslag commissie Samen Leven	07-06-2007
Rapportages	Verslag commissie Samen Leven	22-05-2008
Eindrapportage 2009, De Jonge Krijger	Verslag commissie Samen Leven	14-01-2010
1 ^e kwartaalrapportage 2010, De Jonge Krijger	Overige	
2 ^e kwartaalrapportage 2010, De Jonge Krijger	Actieplan WIJ	02-09-2009
3 ^e kwartaalrapportage 2010, De Jonge Krijger	Actieplan Jeugdwerkloosheid 2009	X
Eindrapportage 2008, RMC Rijnmond	Voortgangsrapportage ESF project	01-06-2007
Eindrapportage 2009, RMC Rijnmond	Evaluatiebrief ESF project	16-04-2008
	Notitie Regionaal Arbeidsmarktbeleid, Samenwerken aan Werk	07-12-2009
	Snelinformatie Arbeidsmarkt UWV	01-08-2010
	Eindrapportage, Preventief RMC pilot-project, overgang VMBO-MBO	01-10-2009

Bijlage II: Overzicht Gesprekspartners

Geïnterviewden:

	Naam	Functie
1	Martijn van der Valk	Beleidsmedewerker Werk
2	Loïs van Urk	Hoofd Spelregels
3	Sandra Kubbe	Beleidsmedewerker Onderwijs
4	Yvonne Blok	Leerplichtambtenaar
5	Ouahiba Bourgou	Klantmanager Werk (jongeren)
6	Natascha Garceran	Klantmanager Werk (jongeren)
7	Ada van der Plaat	Verantwoordelijke vertaling Beleid naar Uitvoering
8	Henk Dokter	Wethouder Sociale Infrastructuur

Gesproken met:

	Naam	Functie
1	Frank Jaquet	Medewerker applicatiebeheer (GWS4all/Key2) Onderwijs
2	Rosita Jarbandhan	Financieel specialist afdeling Sociaal Beleid, Participatie en Onderwijs